

Kerkdienst Janskerk 30 april 2017

Thema: Pionieren - Lef

Lezing: Handelingen 6/7, en na het zingen van 'Hoor, maar ik kan niet horen...'

Voorganger: Harry Pals

Inleiding

Leven met lef, dat is Stefanus op het lijf geschreven. Hij is zo geraakt door Jezus' manier van leven, door zijn liefde tot het uiterste toe dat hij niet anders kan dan hem achterna te gaan. Dat vraagt moed en lef, om tegen de stroom in te gaan. Wat raakt ons hart? welke stappen vragen moed en vertrouwen? wanneer gaan wij tegen de stroom in? Zoals zo vaak valt dat niet bij iedereen in goede aarde. Een aantal mensen zorgt ervoor dat hij voor het Sanhedrin berecht zal worden en uiteindelijk wordt hij ter dood veroordeeld.

Overweging

Ik weet niet of Teunis en ik ons dat bewust waren bij het uitzoeken van de liederen – maar met wat we zongen – 'ik kan niet, ik wil niet, ik durf niet' – stellen we onszelf op 1 lijn met hen die zich verzetten tegen de nieuwe Jezus-beweging. Dáár in het verhaal vinden we onszelf terug... Maar dan ook met die roep waarop het lied uitliep 'verwek mij uit het graf': wat een sterke beeldspraak. Het is Pasen geweest, de doodsheid is ontkracht - dus leven wij óók in het voetspoor van de Verrezenen.

Doods en levend – wat betekent dat voor ons? Wat verandert dat aan ons, aan onze blikrichting?, vragen wij ons op de zondagen na Pasen af. Hoe houden we, hoe scheppen we hoop te midden van alles waar we akelig en verdrietig van worden, alles waarin we onze eigen onmacht en onwil tegenkomen? Hoe kunnen we samen werken en leven in een gemeenschap waarin Jezus' manier van leven zichtbaar wordt?

Dat was ook de vraag voor de groep leerlingen van Jezus die verder leefden na de wonderbaarlijke ontmoetingen met hem, ontmoetingen die vol waren van het geheim van nieuw, ander leven. Hoe leven we verder, na alles wat Jezus ons gebracht heeft? Wat moet er nu anders in de traditie, wat willen we vooral behouden? Spannende vragen, die tot spanningen leiden. Het was pionieren, met grote gevolgen: de nieuwe groep Jezusvolgelingen oefende een grote aantrekkingskracht uit, klaarblijkelijk vanwege hun gemeenschappelijke inzet en goede organisatie, met hun zorg voor de minsten en gezamenlijke maaltijden over grenzen heen - zo vertelt het boek Handelingen eerder.

Daarin speelt Stefanus een belangrijke rol: een mens met charisma ('vol van geloof en heilige Geest-kracht' [6 : 5]), een dienstbaar organisator, een begaafd spreker die kan verwoorden wat Jezus dreef, die zo mensen een nieuw begin kan laten beleven. De bestaande religieuze macht brokkelt af. Gevolg: jaloezie, verzet, aanklacht, proces.

Stefanus durft met lef tegen de stroom in te gaan. 'Lef' is het bijbelwoord voor 'hart', het is hart voor mensen hebben, maar hart is in de bijbel meer dan gevoel, het is ook moed, inzet, wilskracht. Dat laat Stefanus zien, in zijn daden, en tijdens het proces tegen hem ook in zijn woorden. En dan gaat het hard tegen hard – en hart tegen hart: het viel me net pas op dat verteld wordt dat de woorden van Stefanus dwars door de harten van de Joodse leiders heengaan, hun 'lef' wordt aangetast.

Stefanus gaat er stevig in – en tijdens de voorbereiding zeiden wij tegen elkaar: we snappen wel dat hij zoveel boosheid opriep. Erg verzoeningsgezind en vredelievend eindigt zijn verhaal niet...

Waar gaat het hier om? Het gaat om macht, zoals altijd weer: machthebbers staan niet graag hun macht af – dat geldt voor elke vereniging, voor een hele samenleving en ook voor de kerk.

Het gaat hier ook om het godsdienstige instituut: tempel, kerk - met regels (toen voor Joden: de wetsvoorschriften rond shabbat, besnijdenis, spijswetten; voor ons nu wat we met elkaar afgesproken hebben, wat als gewoonte is ontstaan, in de liturgie, in de besluitvorming...). Geen enkel instituut kan zonder. En dan zegt Stefanus: ja maar, al die regels zijn nooit = God; God woont daar niet in, die heeft aan een tentje al genoeg, dus: die gaat en staat overal tussen de mensen in. De God van de bijbelverhalen is beweeglijk, sluit die niet op, pin die niet vast op wat je met elkaar vindt en afspreekt...

Niet verder vertellen hoor – maar stiekem vinden wij wat *wij* van de kerk hebben gemaakt toch wel heel fijn en heel belangrijk. Zoals wij het doen, zo moet het - eigenlijk, min of meer... - toch wel. De EUG is open en vrij, en we denken daarin vrij-zinnig te zijn: bij ons is niets vanzelfsprekend, alles moet je verantwoorden / uitleggen (tot vermoeiens toe), en alles moet altijd anders kunnen. We zijn eigenlijk een pioniersgemeente – maar toch ook al jaren met elkaar onderweg, en lukt het ons om de vrijmoedigheid, souplesse te behouden? Kan de Geest bij ons vrijuit waaien? Maar ook: moet alles kunnen?

We snappen ook wel dat een gebouw als een tempel er toe doet – wat zouden wij zijn zonder de Janskerk bijv. ...? Zouden wij zonder kunnen?

Het is gemakkelijk om losjes veel vragen op te werpen. Er onder zit de vraag: kunnen we bij de essentie komen? Wat raakt ons hart? Waarvoor is moed en vertrouwen, dus: lef, nodig! En gaan we dan zo nodig tegen de stroom in? Wanneer staat er iets op het spel voor ons? Wat doet er voor ons toe, ten laatste? Alweer veel vragen... - maar er onder de ene vraag: wat is voor ons de essentie? We hebben irritante profeten als Stefanus nodig, die ons lastig vallen, om ons hoofd zoemen met hun oproepen. Maar wee de mens die zich tot profeet uitroept en zo onbenaderbaar wordt...

Vandaag laat Stefanus ons zijn hart, zijn lef zien: hij is geraakt door Jezus die met heel zijn leven van inzet en overgave nu in God is opgenomen - 'aan Gods rechterhand' heet dat met oude hemelbeelden. Omdat hij *dat* voor zich ziet durft hij alles.

En straks zal Jomien een intiem lied zingen over de diepste grond van ons vertrouwen: 'Ken je mij?' "Weet je mij beter dan ik?" Ken je mij op de plek waar ik woon, leef, verlang, schutter en schitter? Weet je wat *echt* aan mij is? Als dat zo is, als ik zo echt helemaal gekend ben - dan durf ik, dan heb ik lef, om niet te blijven staren op wat vroeger was... Zo moge het zijn.